

Voorbeeldlessen Wereld vol Woorden

Blok A, Thema 1 'Welkom op school', les 1 t/m 3

BLOK A - THEMA 1

Welkom op school

OVER HET THEMA

In het thema 'Welkom op school' maken de leerlingen kennis met de school en de klas. Ze leren hoe de verschillende ruimtes in de school heten, welke materialen en spullen in de klas zijn en leren ze te vertellen hoe ze heten en te vragen hoe iemand anders heet.

DOELEN

De leerlingen begrijpen woorden rondom de school en de klas.

VOORBEREIDING

- Lees ruim voor het starten met dit thema alle lessen goed door. Sommige lessen vragen meer voorbereiding dan andere, omdat er bijvoorbeeld foto's gemaakt moeten worden.
- Verzamel alle materialen en lees de leerkrachtkaarten door van de woordwebben van LOGO 3000 die je gaat gebruiken.
- Kies welke woorden van de woordkalender van LOGO 3000 je wilt aanbieden in week 1 (vanaf dag 1) en in week 2 (vanaf dag 6).

DEZE LESSEN VRAGEN EXTRA VOORBEREIDING

- Op **dag 3** zijn er verschillende foto's van ruimtes van de school nodig.
- Op **dag 6** en **dag 8** vindt de les plaats buiten of in de gymzaal. Regel een achterwacht voor de leerlingen die niet meedoen met dit thema.

ZIEN IS SNAPPEN

- In Wereld vol Woorden zijn verwijzingen opgenomen naar *Zien is snappen* (ZIS), een methodiek voor het onderwijzen van Nederlandse taalverschijnselen en naar *De bovenkamer* (DBK), een Nederlandse opzoekgrammatica met foto's, symbolen en kleuren voor de leerlingen.
- Een belangrijk onderdeel van *Zien is snappen* is het gebruik van vraagwoorden, in combinatie met kleuren, om *betekenis aan zinsdelen* te geven. Zo verwijst het vraagwoord **Wie?** (geel) naar **personen** en verwijst **Wat?** (bruin) naar **dieren en dingen**. **Handelingen** (rood) geven **Doet?Doen?Gebeurt?** weer.
- Zo gauw leerlingen Nederlandse zelfstandige naamwoorden of persoonlijke voornaamwoorden kennen én werkwoorden, kun je al zinnen met ze maken. Begin met eenvoudige zinnen (twee zinsdelen) en breid dit langzaam uit met plaatsbepaling **Waar?** (paars), tijdsbepaling **Wanneer?** (oranje) of **Hoe?** (groen). Je kunt witte kaartjes gebruiken voor zinsdelen die de leerlingen nog niet kennen. Je kunt zelf zinsdeelkaartjes maken of de zinsdeelstrookjes uit *De bovenkamer* gebruiken.
- In Wereld vol Woorden staan veel zelfstandige naamwoorden. Dat betekent dan ook speciale aandacht voor de lidwoorden. Het verschil in de lidwoorden **de** en **het** (spreek uit als 't) geven we aan door een orangerode sticker op voorwerpen en afbeeldingen met het lidwoord **het** (spreek uit als 't) te plakken. Bij het aanleren ervan gebruik je de gebaren (*ZIS*, blz. 11-19). In de overzichten zie je hoe een en ander uit *Zien is snappen* is overgenomen.
- Zie verder *Zien is snappen*, lidwoorden blz. 11-19 en *De bovenkamer* blz. 13 en verder; *Zien is snappen*, blz. 31-61 Zinnen maken, *De bovenkamer*, blz. 102 en verder.

MATERIALEN LOGO 3000

dag1

cluster g1-herfst-14

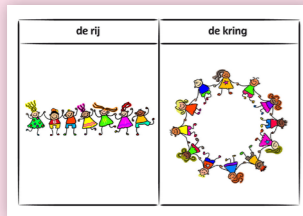

cluster p-lente-3

dag 2 toevoegen:

cluster p-herfst-10

dag 3 toevoegen:

praatplaat p-herfst-5

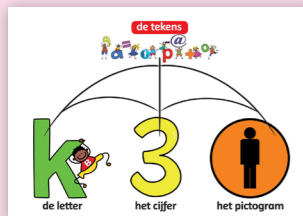

praatplaat p-herfst-6

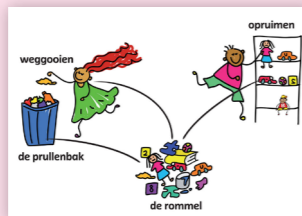

dag 4 toevoegen:

cluster g2-herfst-2

cluster p-herfst-1

dag 5 toevoegen:

praatplaat p-herfst-8

cluster g1-herfst-17

cluster g2-herfst-34

WOORDENSCHAT EN TAALONDERDELEN

dag 1

zelfstandige naamwoorden

het bord • de jongen
de juf(frouw) • de kinderen
de klas • de man
de meester • het meisje
de plaat (illustratie)
de stoel • de tafel

werkwoorden

gaan • liggen • lopen
staan • zitten • zijn (ik ben)

overige woorden

ik

taalfuncties

begroeten:
goedemorgen • hallo
hoi • dag

woordkalender

kies zelf twee woorden

dag 2

zelfstandig naamwoord

de kring

werkwoorden

heten • zijn (ik ben)

overige woorden

ik • jij • hoe • wie

taalfuncties

vragen hoe iemand heet:
wie ben jij? • hoe heet jij?

vertellen hoe je heet:
ik ben • ik heet

dag 3

zelfstandige naamwoorden

de foto • de gang
de gymzaal • de hal
de klas • de school
de lerarenkamer
het schoolplein
de speelplaats

werkwoorden

gaan • liggen • lopen
staan • zitten

dag 4

zelfstandige naamwoorden

het afval • het cijfer
de hoek • de juf
de kring • de naam
de prullenbak

werkwoorden

indoen • opschrijven
weggooien

taalfuncties

kennismaken:
hoe heet je?
ik ben • hoe oud ben je?
ik ben ... (jaar)

dag 5

zelfstandige naamwoorden

de foto • de gum • de lijm
het (naam)kaartje
de naam • het papier
het potlood
de puntenslijper
het schrift • het vel papier
• de prullenbak

werkwoorden

weggooien • opruimen
plakken • opvegen

overige woorden

scherp - stomp

WOORDENSCHAT EN VOORBEREIDING

WEEK
1
DAG
1Welkom in
de klas

WOORDEN MET LOGO 3000

METHODE-WOORDEN

cluster g1-herfst-14

de meester • de jufvrouw
de klas • **het lokaal**
kiezen • het krijtje
het bord • de bel • de hoek

de juf(frouw) • de klas
de meester • het bord
(digibord/whiteboard/
planbord)

cluster p-lente-3

de mensen

de man • de jongen
het meisje • de vrouw

zelfstandige naamwoorden

de kinderen
de plaat (illustratie)
de stoel • de tafel

werkwoorden

gaan • liggen • lopen
staan • zijn (ik ben) • zitten

overige woorden

ik

WOORDKALENDERWOORDEN

Kies twee woorden van de woordkalender die je deze week gaat aanbieden. Noteer ze voor jezelf en houd bij of de leerlingen ze begrijpen en/of gebruiken.

TAALFUNCTIES

begroeten:

- ⊙ goedemorgen
- ⊙ hallo
- ⊙ hoi
- ⊙ dag

IN DEZE LES

- maken de leerlingen kennis met *de klas*; met hun klasgenoten, de juf en de inrichting van de klas.
- voeren de leerlingen aanwijs- en doe-oefeningen uit.

VOORBEREIDING

- Hang de clusters op en lees de bijbehorende leerkrachtkaarten goed door.
- Ga na hoe je *goedemorgen* zegt in de eigen taal van de nieuwe leerling(en). Vraag het de ouders of zoek het op.

ZIEN IS SNAPPEN

Noteer de namen van de leerlingen (*zie Kern, punt 1*) op een geel vel. Maak twee kolommen; één met meisjesnamen en één met jongensnaam. Vul deze lijst steeds aan met nieuwe namen die de leerlingen tegenkomen, bijvoorbeeld op school, in boeken, enz. (*ZIS, blz. 30*).

VERLOOP VAN DE LES

Start

Begroet de leerlingen met: *'Goedemorgen'*. Begroet de leerlingen ook in hun eigen taal/talen. Stel jezelf voor aan de leerlingen en gebruik de volgende formulering: *'Hallo, ik ben juf/meester...'* Zeg dan: *'Jij bent...'* (noem de voornaam van het kind). Doe dit bij een aantal leerlingen. Vraag de leerlingen die al wat langer in de klas zitten hoe ze heten: *'Hoe heet je?'* en laat hen antwoorden: *'Ik ben...'* Loop vervolgens naar het bord en zeg: *'Ik schrijf mijn naam op het (digi)bord'*. Schrijf op: *'Ik ben juf/meester ...'* en wijs het bord aan.

Kern

1. Maak met cluster *p-lente-3* de betekenis van de woorden **de jongen** en **het meisje** duidelijk. Wijs in de klas verschillende meisjes en jongens aan. Zeg steeds: *... is een jongen/... is een meisje*. Doe dit ook bij de leerlingen die aan deze les meedoen. Noteer hun namen op een groot geel vel met meisjes en jongensnamen.

2. Gebruik leerkrachtkaart *g1-herfst-14* om de woorden **de klas**, **het bord**, **de hoek** en **kiezen** te semantiseren. Als het mogelijk is om de schoolbel te laten horen, semantiseer je dit woord ook. Anders benoem je het steeds als **de bel** klinkt: *'Ik hoor dat de bel gaat. Als je het geluid van de bel hoort, gaan we naar de klas/naar buiten/naar huis.'*

3. Maak ruimte in de klas, zodat de leerlingen zich kunnen bewegen. Doe een aantal beweegoefeningen. Jij doet voor, de leerlingen doen je na. Verwoord steeds de handelingen die je uitvoert:

- ⊙ *Ik loop door de klas.*
- ⊙ *Ik ga zitten op de stoel / ik ga zitten op de tafel.*
- ⊙ *Ik sta.*

Als de leerlingen je nadoen, noem je de namen van de leerlingen die de handelingen uitvoeren. Bijvoorbeeld:

- ⊙ *Ilham loopt door de klas/Saïda en Bernt lopen door de klas.*

4. Lees de volgende opdrachten voor. De leerlingen bewegen zich daarbij door de klas. Geef de opdrachten niet te snel achter elkaar. Als de leerlingen goed begrijpen wat de bedoeling is, kun je het tempo eventueel een beetje opvoeren.

- ⊙ *De kinderen lopen door de klas*
- ⊙ *De kinderen lopen naar de tafel*
- ⊙ *De kinderen lopen door de klas*
- ⊙ *De kinderen gaan zitten*

- ⊙ *De kinderen gaan liggen*
- ⊙ *De kinderen gaan staan*
- ⊙ *De kinderen lopen naar juf/meester* (noem hier jouw naam)
- ⊙ *De kinderen gaan zitten*
- ⊙ *De kinderen gaan liggen*
- ⊙ *De kinderen gaan staan*
- ⊙ *De kinderen lopen naar hun stoel*
- ⊙ *De kinderen gaan op hun stoel zitten.*

Herhaal de oefening deze week een aantal keer. Geef de opdrachten afwisselend aan alle leerlingen en aan individuele leerlingen. Aan twee- of drietallen kan ook. Voeren ze tegelijkertijd dezelfde handeling uit?

Afsluiting

Benoem wat de leerlingen vandaag hebben geleerd: *'Jullie hebben woorden geleerd.'* Wijs de woorden aan op de clusters aan de woordmuur en benoem ze nog een keer.

Suggesties

- Laat de leerlingen elkaar zoeken. Begeleid dit met zinnen als: *'Jij bent Samira. Samira, loop naar Yuri. Yuri zit bij de tafel.'*
- Maak voor de leerlingen die kunnen lezen naamkaartjes. Deel de kaartjes uit. Laat een van de leerlingen voorlezen welke naam er staat. De leerling brengt het kaartje naar het juiste kind. Zeg hierbij: *'Jij bent Ilyas. Ilyas is een jongen.'*

Consolideren

Kies uit de consolideeroefeningen in de handleiding een of twee werkvormen om de woorden te consolideren. Of kijk voor suggesties op de leerkrachtkaarten.

WOORDENSCHAT EN VOORBEREIDING

WEEK
1
DAG
2Ik heet...
Hoe heet jij?

cluster **p-herfst-10**

METHODE-WOORDEN WOORDEN MET LOGO 3000

zelfstandige naamwoorden

werkwoorden

overige woorden

heten • zijn

ik • jij • hoe • wie

TAALFUNCTIE

vragen hoe iemand heet:

- ⊙ wie ben jij?
- ⊙ hoe heet jij?

vertellen hoe je heet:

- ⊙ ik ben...
- ⊙ ik heet...

IN DEZE LES

- leren de leerlingen hun naam te zeggen en te vragen hoe een ander heet.
- doen de leerlingen een spel waarbij ze moeten samen werken. Hierbij oefenen ze met het zeggen van hun naam en het vragen naar iemands naam.

MATERIALEN

- twee bolletjes wol

VOORBEREIDING

- Hang het cluster op en lees de bijbehorende leerkrachtkaart goed door.
- Maak ruimte in de klas voor een staande kring.
- Het is verstandig om de oefening met het bolletje wol van te voren te oefenen (zie kern).
- Je hebt in deze les assistentie nodig van een al wat taalvaardige leerling (of bijvoorbeeld een klassenassistent).

ZIEN IS SNAPPEN

Beweeg bij de vragen ('Hoe heet jij?') je arm omhoog om de stijgende intonatie aan te geven. Bij antwoorden gebruik je een dalende arm.

Je kunt ook een stijgende lijn op het bord tekenen om de vraagintonatie duidelijk te maken. Wijs hier steeds op als je vragen stelt. Teken een dalende lijn en punt voor de intonatie van antwoorden (ZIS, blz. 165-166).

VERLOOP VAN DE LES

Start

Als de leerlingen binnenkomen, sta je een bolletje wol over te gooien met de leerling die je helpt. Je houdt het bolletje bij het uiteinde vast en zegt: 'Ik heet... Hoe heet jij?' De 'assistent' vangt hem en zegt zijn of haar naam. Leerlingen die mee willen doen met het overgooispel betrek je er bij.

Kern

1. Herhaal het *Goedemorgen* zeggen van dag 1.

2. Herhaal de namen van de leerlingen. Zet de leerlingen in de kring en zeg: 'We maken een **kring**.'

- ⊙ Pak het bolletje wol bij het uiteinde vast.
- ⊙ Zeg je naam ('Ik heet...') en gooit het bolletje wol naar een kind terwijl je de draad vast blijft houden.
- ⊙ Vraag: 'Hoe heet jij?'
- ⊙ De leerling zegt zijn of haar naam.
- ⊙ Pak het bolletje wol terug en wind de draad weer op.
- ⊙ Oefen de formuleringen nog een keer met andere leerlingen.

3. Ga hierna met de hele groep aan de slag. De bedoeling is dat er een netwerk van draadjes wol gaat ontstaan in de kring. Iedere leerling zegt zijn naam ('Ik heet ...') en vraagt een andere leerling: 'Hoe heet jij?' Er ontstaat een spinnenweb wanneer alle leerlingen meerdere keren een beurt krijgen.

Wanneer de leerlingen gewend zijn aan de formulering: 'Ik heet...' en 'Hoe heet jij?', kun je de andere formulering gaan gebruiken: 'Ik ben...', 'wie ben jij?'

Zijn alle leerlingen (een paar keer) aan beurt geweest? Laat dan de leerling die het bolletje wol als laatste kreeg naar het kind toelopen waar het draadje naartoe loopt. En laat het kind de naam noemen van het kind waar hij uitkomt. De bol kan worden doorgegeven, zodat een ander ook kan uitzoeken naar wie de draad loopt. Maar je kunt een leerling ook langer aan de beurt laten en bij meerdere leerlingen langs laten lopen.

4. Herhaal de woorden van cluster **g1-herfst-14**.

Zeg ook: 'Een ander woord voor 'de klas' is **het lokaal**.'

Zie ook leerkrachtkaart **g1-herfst-14**.

5. Doe de doe-opdracht van leerkrachtkaart **p-herfst-10**.

Laat de leerlingen ook een **rij** of **kring** maken van een groepje kinderen. Herhaal het woord *de rij* steeds als je met de kinderen naar binnen en naar buiten gaat, naar de gymles loopt, enzovoort.

Afsluiting

Benoem wat de leerlingen in deze les geleerd hebben: ze hebben leren zeggen hoe ze heten ('Ik heet...') en dat ze dat ook aan andere leerlingen kunnen vragen ('Hoe heet jij?'). Kijk ook terug naar de woorden van dag 1. Laat de leerlingen zo veel mogelijk dingen aanwijzen en benoem wat ze aanwijzen. De leerlingen zeggen je steeds na, en waar mogelijk benoemen ze zelf al woorden.

Consolideren

Kies uit de consolideeroefeningen in de handleiding een of twee werkvormen om de woorden te consolideren. Of kijk voor suggesties op de leerkrachtkaart.

WOORDENSCHAT EN VOORBEREIDING

WEEK
1
DAG
3Dit is onze
school

WOORDEN MET LOGO 3000

praatplaat p-herfst-5

de gang • het haakje
de kapstok

praatplaat p-herfst-6

de wc • plassen

METHODE-WOORDEN

zelfstandige naamwoorden

de foto • de gymzaal
de hal • de klas • de school
de lerarenkamer*
het schoolplein
de speelplaats

werkwoorden

gaan • liggen • lopen
staan • zitten

* Gebruik het woord dat de school voor deze ruimte heeft

IN DEZE LES

- lopen de leerlingen door de school en leren ze de woorden voor de verschillende ruimtes in de school.
- voeren de leerlingen een luisteropdracht uit.

MATERIALEN

- een foto van het schoolgebouw
- foto's van de volgende ruimtes van de school:
 - ⊙ de gang (met jassen aan de kapstok)
 - ⊙ de hal (of aula)
 - ⊙ een leerling-wc
 - ⊙ de gymzaal (of de speelzaal)
 - ⊙ de ruimte waar de leerkrachten zitten tijdens de pauze
 - ⊙ de ingang van het schoolgebouw (waarbij de naam van de school zichtbaar is)
 - ⊙ de klas van de leerlingen
 - ⊙ het schoolplein
 - ⊙ een groot vel papier

VOORBEREIDING

- Hang de praatplaten op.
- Maak de foto's en print ze voor elke leerling plus voor jezelf uit (bij voorkeur in kleur).
- Print ook van alle foto's een verkleinde versie voor het woordweb bij de afsluiting.
- Tijdens een deel van deze les loop je met de leerlingen door de school. Zorg ervoor dat een collega de andere leerlingen van jouw groep in de gaten houdt.

VERLOOP VAN DE LES

Start

Laat de leerlingen **de foto** zien van **de school**. Hang de foto op het bord. Schrijf er 'de school' onder. Herkennen de leerlingen wat er op de foto staat?

Loop hierna samen met de leerlingen door de school. Benoem alles wat je ziet en wat de leerlingen en leerkrachten er doen: *'De kinderen van groep 3 spelen op het schoolplein of op de speelplaats. Dit is de lerarenkamer, de juffen en de meesters werken hier en drinken er koffie. De kinderen plassen op de wc, enzovoort.'*

Kern

1. Bekijk met de leerlingen de praatplaten **p-herfst-5** en **p-herfst-6**. Geef aan dat op de platen bijna alleen **foto's** staan. Maar bij één foto is ook iets getekend. Wijs dat aan, of laat een leerling dat doen.

2. Wijs de woorden aan die op de platen staan en benoem ze steeds duidelijk. Het gaat bij de woorden op de praatplaat vooral om het labelen van voorwerpen. De semantisering van deze woorden kan dus behoorlijk snel gebeuren. Bijvoorbeeld: *'Dit heet de kapstok. De kapstok is het haakje waar je jas aan hangt.'*

3. Benoem de woorden een aantal keer en geef dan de leerlingen aanwijsoopdrachten: *'Wijs aan: de kapstok, wijs aan: het haakje'*, enzovoort. Laat de leerlingen de woorden steeds nazeggen.

4. Deel de fotosetjes uit. Laat de leerlingen de foto's in willekeurige volgorde voor zich leggen. Benoem wat er op alle foto's te zien is: *'Dit is het schoolplein. Dit is de gang'*, enzovoort. Laat de leerlingen bij hun eigen setje foto's dezelfde foto aanwijzen.

Vraag vervolgens: *'Waar is de...?'* Laat de leerlingen steeds de juiste foto omhoog houden.

5. Herhaal de werkwoorden door het geven van doe-oefeningen. Gebruik hierbij de namen van de leerlingen:

- ⊙ Samira, ga liggen, ga weer staan.
- ⊙ Yuri, loop naar Pjotr.

Afsluiting

Wat hebben de leerlingen geleerd in deze les, welke woorden hebben ze geleerd?

Maak dit zichtbaar door het maken van een woordweb rond 'de school' op het grote vel papier. Schrijf 'de school' in het midden van het woordweb en zet de woorden van de verschillende ruimtes in de school erom heen. Plak de verkleinde foto's van de school er ook bij.

Suggesties

- Herhaal de werkwoorden nog een keer tijdens een ander lesmoment, of tijdens het buiten spelen.
- Geef de leerlingen die kunnen schrijven de opdracht de woorden onder de foto's te schrijven. Ze kunnen ook de woorden in hun eigen taal onder de foto's schrijven.
- Laat de leerlingen een collage maken van de foto's.

Consolideren

Kies uit de consolideeroefeningen in de handleiding een of twee werkvormen om de woorden te consolideren.